

Martin Hybler

A CO RAMÍNKA?

Tucet černobílých fotografií bez názvu, bez nejmenšího vysvětlení zobrazujících vcelku jednoduché objekty, jež jsem ale neschopen pojmenovat (až na ramínka), protože nejsou ničím známým, co by už mělo ve slovníku své kodifikované jméno. Nejsou to ale žádné cizí předměty z jiného světa, z jiné kultury, či ufácké utensilie ze sci-fi filmů, odkazují zjevně ke světu našemu, intimně známému, k použití v jeho rámci, dokonce při těch nejobvyklejších činnostech, které nám jsou důvěrně blízké (kuchyň, přemísťování objektů, jejich ukládání, manipulace...), jen ale nemožno přesně říci, jak a k čemu. Jejich jméno také jako bychom už už měli na jazyku, a přesto je neumíme vydedukovat, ačkoliv tušíme, že budou náležet oboru „škrabadel, ponosidel, vrzadel, pokrldadel, uřezávadel, pokřížovadel a jiných rozsypáadel“.

Výrazně se nám tak dává pocítit absence pojmenovávajícího autora, který si vyhrazuje roli rozhodujícího a nezastupitelného lingvistického faktoru, posunuje se do radikální singularity, kterou nelze nijak obejít.

Nemůžeme-li už zobrazené věci pojmenovat, pokusme se je přesto přiblížit, spíše pomocí negací, odstříháním toho, čím nejsou, a vstoupit tak do určitého druhu rozhovoru, pravda, vedeného oklikou, s jejich absentním autorem. Mají svou výmluvnost, jsou to jakoby vykopávky, památky, svědectví, ale pocházející ne z nějakého předběžného, již uplynulého času historie, ale spíše z času paralelního či vertikálního k naší společné přítomnosti. Neodkazují ani k řemeslnosti, ani k určitému období, jsou zcela nedatovatelné. Mají v sobě přesto cosi historického, ale v inverzi: jsou jakoby v opozici k sedimentovanému vzpomínání na sekvence všednodenního provádění a jeho sociálním kódům, které nacházíme v řemeslném nástroji. Na druhé straně jejich opozice ke konvenční modernosti s jejím diktátorským

schematismem sériových výrobků je také radikální. Řemeslný výrobek a nástroj nesou stopu utopie, neboť se podřizují asymptoticky představované idealitě tvaru, v posledku předpokládají budoucí existenci ideálního těla, jehož jsou ve zpracování směřujícím k dokonalosti předjímaným plodem, předtuchou. Opačný idealismus vládne sériově vyráběným utensiliím moderním: idealismus nadzemského lesku na dosah ruky, jímž nás ohromuje jejich povrch, zatímco vnitřkem je co nejfunkčnější fungování vyplňující naše přání ještě dříve, než ho máme. Asymptoticky zaměřovaným tvarem je tu universální lesklé ne-tělo, pokud možno průhledná krabice, jež může dělat všechno – vařit, smažit, počítat, psát, myslet, dělat legraci, nahrávat, vyhrávat a snad i prohrávat. Inherentní katastrofou tu pak je opotřebení, fatální a vždy nenadálý zvrat v odpadek.

Vašíčkovy předměty nejsou ani jedním, ani druhým, a to radikálně. Nejsou opotřebovatelné a žádný vztah k jakémoliv idealitě z nich není patrný – ani k idealitě těla, ani k idealitě lesku a funkce.

Temporální lokalizace objektů a artefaktů, jejich styl, industrie, to, co charakterizuje jejich dobu, jsou svědectvím o tom, jak jsme si tehdy-kdy představovali věčnost, trvání na věky. Avšak Vašíčkovy předměty tento bujný nárok nemají, jejich časová nedatovatelnost je skromná a mluví spíše o akceptaci a předvedení provizornosti, ne-trvání, ne-věčnosti. Ovšem provizornost, netrvání, efemélnost jsou právě tím, co je vždy nevyhnutelně zde, čeho se na věky zbavujeme, a nikdy nezbavíme. Najít k nim vztah a dokonce jim reflexivně či intuitivně v nenápadné inkarnaci postavit pomník, jak se to Vašíčkovi podařilo, je záležitostí veskrze výjimečnou. Nevyhnutelně pomíjející tělo tu demonstruje svou jedinečnost: bděle a do důsledku individualizuje své nejbližší, nejbanálnější obstarávání.

Zdá se totiž, že záhada nepomíjení pomíjivosti zakotvuje singularitu. A v jejím velmi

důsledném předvedení spočívá snad hlavní poselství našich předmětů. Konsekventně vylučují (až na ramínka) nejen všechny možné abstraktivní, generalizující perspektivy – už jsme v tomto smyslu mluvili o řeči, o čase, o formě, o funkci, o idealitě a bylo by možné najít i jiné ale úspěšně se brání i všem sekundárním svodům, kterým zhusta podléhají i nejdůslednější zametači před vlastním prahem. Mám na mysli taková pokušení jako estetismus, hravost, absurdita, různé možnosti psychologicko-symbolistně-metaforického žbrblání, exhibicionismus, provokaci.

Řeklo by se, že konstatovat singularitu není právě nejbohatším výtěžkem našich analýz a jako odpověď na zahlédnuté fotografie to může vypadat chudě, ne-li uboze. Ovšem u Vašíčka nejde jen o ni, či spíše jde *právě* jen o ni: je to zdánlivě naivní a přitom lstivý pokus vyjádřit, opsat, nechat zpřítomnit to, co neobchodná singularita je: nepomíjející záhada příchodu a odchodu. Děje se tak minimálními posuny předmětnosti předmětu, našeho vztahu k němu a jeho funkce, a to výslovně před řečí a - lze-li to říci - před časem.

Nešlo by pak označit Vašíčka jako minimálního klasicistu neobchodné efemérní singularity bez čehokoliv dalšího? Takový šuplík ovšem neexistuje. (Kromě toho pro ramínka.)